

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אילו לא חמאת בה אימה. אילולי שאלתה בה אימה: מילין דעויבה. דברים שיפין להניחן כלומר דבר זימה: כדאי לא אדרת. זכנס לא היתה מדירתה ומלעזין עליה מי היית מדירה. הכא ליכא למשמע אי פותחין אי לא: שמקדין מעשיך. צד"ד של מעלה צביצל שנדרת:

מאי קראה. שמפני נדרים חוקרין מעשיו של אדם: ואחר נדרים לבקר. שאם נודר מנפקין מעשיו: ולא פתחין. לבסוף אדם צהאי אחר נדרים לבקר משום דהוי איום גדול שאפי' אין דעתו להפך יאמר עכשיו שרלטו להפך ולא צהני תרתי אחריתא נמי משום דהוי איום גדול ואומר שדעתו להפך ואינו כן: כל הנודר. כמו מצטא שפמיה (במדבר): **ולשון חכמים מרפא.** שמתירין לו: כאילו צנה צמה. לעצות כוכבים: **נרישא פתחין.** צתחילת דבריו של ר' נתן דאמר כאילו צנה צמה פתחין ליה ללא הוי עושו יתירא כל אימת ללא עזד עלה קרבן וליכא איום כל כך אצל צסיפא כאילו מקטיר עליה ממתייב מיתה היינו איום יתירא: **צסיפא.** דברי הכל לא פתחין: כי **תחדל לנדור לא יהיה כך חטא.** מכלל דאי נדר ועזד ליה איכא חטא: **כדרי רשעים.** אע"פ שנודרים ומקיימין איקרו רשעים: לצ רגו. היינו כעס צביצל לצ רגו יהיה כליון עינים: **במיסקיה.** כשעלה לא"י: איתלו. עשו לו נוייה: **צני חואי.** יהודים היו: **א"ל אין ופרע לו צים שחיטה.** ונתירא לומר לו שלל עשה יפה שמה ירגונו: **כי אשא.** עולא לקמיה דרבי יוחנן: **אמר דלמא אחזיקי ידי עוצרי עבירה.** שאמרתיו לו ויל ופרע צית שחיטה: **א"ל יפה עשית.** שך אמרת לו שנספך הלל צאומי דיצור: **תמה לו יוחנן.** עטל ליה להסווא צר חואה בעט כל כך שהרג לנצירו הואיל דהוא צברך ישראל: לא

דפתחין פנקסך וממששין בעובדך. שמתוך שהוא נודר נראה שהוא מחזיק עלמנו כחסיד שלא יכשל צנדור ומתוך כך מן השמים פותחים פנקס זכיותו וממששין צמעשיו: **אמר רבי אבה מאי קרא.** כלומר דהכי הוא כדאמר ליה רבי ינאי: **ואחר נדרים לבקר.** אחר שנדר אלס מנפקין מעשיו: ולא פתחין צדין אחריתא דאמר **רבה צר צר הנה.** אין פותחין צוזאת האחרת שאמר רבה צר צר הנה לפי שמתוך שאומר לו שחטא כל כך שראוי לדקרו צמצר יש לחוש שאומר שמתחרט אע"פ שאין מתחרט: הנודר לאינו צנה צמה. צשעת איסור הצמות. ונראה צעניי דלהכי מדמין ליה לצונה צמה משום דסליק אדעתיה נודר למלוה קא עמיד דרחמנא אסריה צמילי דאיסורא ואיהו נמי אסר אנפשיה וקאמר דטעי דלדרכה לצונה צמה דמי דנהי דרחמנא אהריה לאקרובי קרבנות צפנים אהריה ללא לוסוף עלה לצנות צמה ולהקריב צחון ה"נ נהי דרחמנא אסר עליה דברים האסורים כי מוסוף איהו אמאי דאסר רחמנא פשע קענין שאמר צירושלמי צפרק פותחים' לא דייך צמה שאסריה אמר לא פתחין רב כהנא מתני לה להא שמעתא בהדין לישנא רב טובימי מתני הכי בסיפא לא פתחין ברישא אביי אמר פתחין רבא אמר לא פתחין והלכתא לא פתחין לא ברישא ולא בסיפא והלא פתחין (ב) בהא נמי דשמואל דאמר שמואל (א) אף על פי שמקיימו נקרא רשע אמר רבי (ב) אבהו מאי קרא (ב) וכי תחדל לנדור לא יהיה כך חטא וילוף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכתיב התם (א) שם רשעים חדלו רוגו אמר רב יוסף אף אנו נמי תנינא (ב) כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בנייר ובקרבן ובשבועה אמר רבי שמואל רב נחמני אמר רבי (א) וינתן כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו עומד (א) והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (א) ואין רעה אלא גיהנם

שנאמר (ב) כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה ולא עוד אלא שהתחונות שולטות בו שנאמר (א) ונתן ה' לך שם לב רגו וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומר אלו התחונות עולא במיסקיה לארעא דישראל איתלו ליה תרין בני חואי בהדיה קם חד שחיטה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עברי אמר ליה אין (א) ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה א"ל (א) נפשך הצלת קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגו בבבל כתיב א"ל (א) ההוא שענתא לא

נפשך הלל. שאלמלא כן היה הורגך: קא תמה רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו צבצל כפיצ. ויהאך הצר כעסו של אותו צן מחואו כל כך להרוג את חצירו: ההוא שענתא לא עברינן ירדנא. ועצר הירדן (א) נפקדש להצלת העומר והמקלת קדושות: (א) צנוצה אפו. צתצורת כעסו: אין אלהים כל מומסוין ששכינה אינה חצובה כנגדו: שנאמר כי יעם צביק כפילים ינות. אלמלא דכועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולם. אלמלא מוסוף טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עצירות צדיס ואלמלא (לא) חטאו לא הוצרכו לתוכחה: מפני שערכה של ארץ ישראל היא. צצכסר יהושע מפורשות עיירות שצרכי ישראל והמחלות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו צריימן ספר יהושע: שנאמר כי צרוץ חממה רב יעם. צרוץ דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוצ כעס שהכעיסו ישראל להקדוש צרוך הוא: לא

נפשך הלל. שאלמלא כן היה הורגך: קא תמה רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו צבצל כפיצ. ויהאך הצר כעסו של אותו צן מחואו כל כך להרוג את חצירו: ההוא שענתא לא עברינן ירדנא. ועצר הירדן (א) נפקדש להצלת העומר והמקלת קדושות: (א) צנוצה אפו. צתצורת כעסו: אין אלהים כל מומסוין ששכינה אינה חצובה כנגדו: שנאמר כי יעם צביק כפילים ינות. אלמלא דכועס הוי כסיל: וכסיל יפרוש אולם. אלמלא מוסוף טפשות: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עצירות צדיס ואלמלא (לא) חטאו לא הוצרכו לתוכחה: מפני שערכה של ארץ ישראל היא. צצכסר יהושע מפורשות עיירות שצרכי ישראל והמחלות אשר נחלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו צריימן ספר יהושע: שנאמר כי צרוץ חממה רב יעם. צרוץ דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוצ כעס שהכעיסו ישראל להקדוש צרוך הוא: לא

א א ב טושיע י"ד סי רכח טפי: ג ג מ"י ס"ג מהל' נדרים הל' כה סמו ל'און רכח טושיע שם דיונה רב טפי: ה ה ר' מ"י שם טושיע שם ס' רכח טפי: ו ו טושיע שם סימן רב טפי: א:

פירוש הרא"ש

מילי דעויבין. אלמלא שאלתה אמה צה דברים מוערים שראוי להניח ולעזבה: דפתחין פנקסך וממששין בעובדך. מן השמים פותחין פנקס מעשיו ומנפקין צמילי דאיסורא ואיהו נמי אסר אנפשיה וקאמר דטעי דלדרכה לצונה צמה דמי דנהי דרחמנא אהריה לאקרובי קרבנות צפנים אהריה ללא לוסוף עלה לצנות צמה ולהקריב צחון ה"נ נהי דרחמנא אסר עליה דברים האסורים כי מוסוף איהו אמאי דאסר רחמנא פשע קענין שאמר צירושלמי צפרק פותחים' לא דייך צמה שאסריה אמר לא פתחין רב כהנא מתני לה להא שמעתא בהדין לישנא רב טובימי מתני הכי בסיפא לא פתחין ברישא אביי אמר פתחין רבא אמר לא פתחין והלכתא לא פתחין לא ברישא ולא בסיפא והלא פתחין (ב) בהא נמי דשמואל דאמר שמואל (א) אף על פי שמקיימו נקרא רשע אמר רבי (ב) אבהו מאי קרא (ב) וכי תחדל לנדור לא יהיה כך חטא וילוף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכתיב התם (א) שם רשעים חדלו רוגו אמר רב יוסף אף אנו נמי תנינא (ב) כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בנייר ובקרבן ובשבועה אמר רבי שמואל רב נחמני אמר רבי (א) וינתן כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו עומד (א) והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (א) ואין רעה אלא גיהנם שנאמר (ב) כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה ולא עוד אלא שהתחונות שולטות בו שנאמר (א) ונתן ה' לך שם לב רגו וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומר אלו התחונות עולא במיסקיה לארעא דישראל איתלו ליה תרין בני חואי בהדיה קם חד שחיטה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עברי אמר ליה אין (א) ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה א"ל (א) נפשך הצלת קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגו בבבל כתיב א"ל (א) ההוא שענתא לא

(א) נ"א רבא, (ב) עיבזין קד: (א) צמות קט: עינין מו: לקמן נט. ע"ש ר"י ס: ע"ש, (ד) ולקמן ט: ע"ש אבט, (ה) צעניי אבי ר' אבה, (ו) לשל ט, (ז) צניי הגי' ר' יוחנן, (ח) ונקמן מ"א, (ט) נ"א לך פרע, (י) ופיעו ה"א, (י) סמאן שיך לע"ה.

תורה אור השלם

1. מוקף אדם ליע קדש ואחר נדרים לבקר: משלי כ כה
2. יש בוטה במדקרות חרב ולשון חכמים מרפא: משלי יב יא
3. ובי תחדל לנדור לא יתקוה קר חטא: דברים כג כג
4. שם רשעים יחדלו רגו ושמ ירחו ויגזי כח: איוב ג יז
5. והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך פי ותקלות ותשורות הקבל: ירמיהו יא י
6. כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה: משלי טו ד
7. ובוטחם יהם כל הרגיע ולא יתקוה מנחם כח רגו ונתן ה' לך שם לב רגו וכליון עינים ודאבון נפש: דברים כח סה

הגהות הב"ח

(א) נ"א ולא פתחין נמי בהא דשמואל דאמר שמואל כל הנודר אע"פ שמתייב: (ב) שם א"ל עולא ההוא שענתא:

גליון הש"ס

נב' א"ל נפשך הצלת ע"י כוטה דף מה ע"ב מ"ה טל המתקן: בהר"ן ד"ה החוא שענתא. לא נתקדש וכו'. ע"י סהכרין דף יא ע"ב ט"ו ד"ה על כעס ד"ה ע"ב ט"ו ע"ב ט"ו ד"ה כל האלות:

מוסף רש"י

כל הבוטה. הנודר נהי ראוי לדקורו בחרב. דלמא לא מקיים ליה והיינו פתח דקאמר לה אינו יודע שחסור לנדור ותייב מיתה אמת עליו. כלום היית נדר, ואמר ליה איך לא אלא לשון חכמים מרפא. שמתירין לו נדרו (עודוין טו). הנודר כאילו בנה במה. צשעת איסור הכמות (יבמות קס) גיטין (טו) דלמאס הוא דלמדי (דברים כ) ובי מחל) לנדור וגי' הא לא תמל יאהי כך חטא (יבמות טו). והמקיימו. ולא שאלת עליו לחסך להחירו. כאילו מקריב עליו קרבן. על הצמה וגמר עוט שלם, לפי שעל ידי כך הוא מרגיל עלמו צנדריס (גיטין טו) שעבר עליו שמי עבירות, אלא יך אלל חסד ויחירו, כדי שלא יאה רגיל כרך (יבמות קס). כנדרי כשרים לא אמר כלום. שאין דרכן של כפדים שטורסם וכל שכן לאין נשעין (עויל ט). כנדרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כנדרי רשעים, משמע דלמא ככר יאה עליו כנדרי רשעים, וכיון דלמא הכי נדר צמיר וצקדין וכשבועה, ואם אכלו מתייב מירות וצקדין וכשבועה, דלמא ככר מונח לפניו ואמר כנדרי רשעים, הוי כמאן דלמא הריני מיר אס חובל הימנו והכי עלי קרבן וכשבועה שאני אובל (טו).